

Språkutveckling

- ett vägledningsdokument för språkutvecklande arbetsätt Fiskarhöjdens förskola/Saltsjöbaden rektorsområde 2021-23

INLEDNING

”Språket är en värdefull resurs för att kunna leka och kommunicera här och nu och för hur den framtida livssituationen blir” (Skolverket ”Flerspråkighet i förskolan”).

Språket är nyckeln till allt lärande och spelar stor roll i barnens empatiska utveckling.

Denna plan har ursprungligen sammanställts av enhetens språkutvecklingsgrupp och ersätter tidigare dokument som använts i arbetet med barnens språkutveckling (vår tidigare inriktningsbeskrivning, modersmålspolicy samt Välfärd skolas vägledningsdokument för Flerspråkighet i förskolan).

Syftet är att dokumentet ska vägleda våra pedagoger i vardagen, säkerställa att vi arbetar språkutvecklande på ett systematiskt sätt samt beskriva för vårdnadshavare och andra hur vi arbetar med språket på vår enhet. För varje år skall prioriterade områden finnas, vilka följs upp regelbundet samt utvärderas i slutet av året.

VAD SÄGER STYRDOKUMENTEN?

” Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter. Utbildningen ska ge barnen förutsättningar att kunna tänka, lära och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften. Därigenom läggs grunden till att barnen på sikt tillägnar sig de kunskaper som alla i samhället behöver. Förmåga att kommunicera, söka ny kunskap och samarbeta är nödvändig i ett samhälle som präglas av stort informationsflöde och kontinuerlig förändring.”

” Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.” (Lpfö18)

”Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning”. (Skollagen 8 kap 2 §)

”Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.” (Skollagen 8 kap 10 §)

EN SPRÅKSTIMULERANDE MILJÖ

Vi ska uppmuntra, stödja och skapa möjligheter för barnet att använda sitt språk.

Vi strävar efter att skapa en miljö för barnen där språket ständigt stimuleras med hjälp av den fysiska miljön, pedagogernas förhållningssätt, sagor, litteratur, sång- och språkpåsar, rim och ramsor, bild- och teckenstöd. Flera av pedagogerna är utbildade i före Bornholmsmodellen och TAKK.

Alla barn deltar i berättande/högläsning minst en gång varje dag. Kopplat till högläsning sker också samtal kring böckernas innehåll. Som stöd har vi bl a arbetat utifrån material Läsa och berätta i Lärportalen, Skolverket.

Förskolan uppmuntrar alla former av uttrycks- och kommunikationsformer genom att ge barnen tillgång till skapande, bild, drama, musik, dans samt digitala verktyg som t ex lärplattor.

Vid behov av logoped stödjer vi föräldrarna i den kontakten och samarbetar med dessa för att främja talutvecklingen hos de barn som behöver det.

VELI TUOMELAS SPRÅKPEDAGOGISKA PRINCIPER

Den språkpedagogiska konsulten och filosofie doktorn i tvåspråkighet, Veli Tuomela, har tagit fram fem språkpedagogiska principer, vilka bildar en bra och viktig grund för hur pedagogernas förhållningssätt till barnen kan påverka språkutvecklingen positivt. (Läs mer i artikel, bilaga 1)

1. Språkutrymme

Det finns utrymme för språk i alla situationer och aktiviteter – fyll utrymmet med så mycket språk som möjligt.

2. Upplevelser

Språket utvecklas om ett barn får klä sina upplevelser i språk.

3. Rikt språkbruk

Det är vanligt att förenkla för mycket i samtal med barn. Säg "lägg äppelskruttet i komposthinken" i stället för "lägg den där".

4. Språknivå

Om den vuxne lägger sig lite över barnets språknivå stimuleras och utmanas språkutvecklingen. För enkelt eller för svårt språk är däremot hämmande.

5. Begriplighet

Det är lätt att vara övertydlig med kroppsspråk, gester och bilder. Fundera över hur begripligt språket i sig självt är.

MATERIAL OCH LITTERATUR (Ctrl + klicka för att följa länkarna)

Skolverket:

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/flersprakighet-i-forskolan>

UR:

https://urskola.se/Produkter?ur_subject_tree%5B%5D=pedagogiska+frågor&ur_subject_tree%5B%5D=forskolepedagogik (för pedagog)

<https://urskola.se/Produkter/207000-Smasagor-Bort-alla-spoken-Kom-alla-djur>

<https://urskola.se/Produkter/176707-Meka-med-ABC-A-som-i-Alf>

Stöd- och bildmaterial:

<https://www.spsm.se/stod/specialpedagogiskt-stod/sprak-och-kommunikation/alternativ-och-kompletterande-kommunikation/manuell-och-kroppsvara-akk2/tecken-som-akk/>

<http://takkforspraket.se/index.php/sv/>

<http://www.dart-gbg.org/>

<http://habilitering.se/stockk>

<http://bildstod.se/>

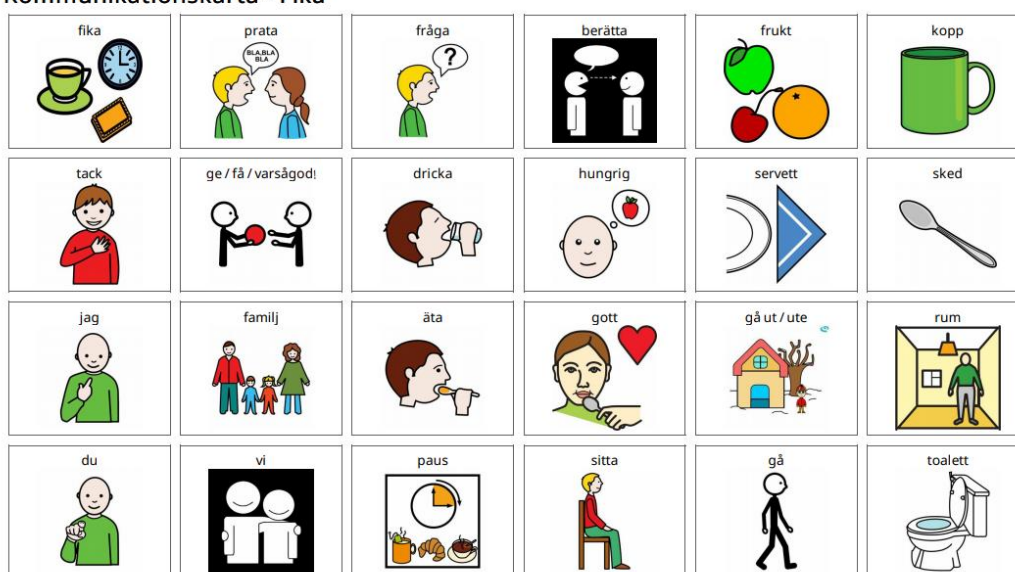
Blandat

<https://babblarna.se/>

<https://www.kodknackarna.se/hitta-spraket>

Språktriangeln (bilaga 2)

Kommunikationskarta - Fika

FLERSPRÅKIGHET I FÖRSKOLAN

Resurser:

Modersmålslärare – anlitas alltmer sällan men finns som en resurs vid behov, och då efter överenskommelse mellan vårdnadshavare och pedagoger. Förutsättningen är att barnet behöver hjälp på sitt modersmål att tolka förskolans verksamhet

Vårdnadshavare – självklart barnets viktigaste resurs när det gäller modersmålet!

Digitala resurser - förutom nämnda webbsidor finns en rad olika appar som kan stödja barnens språk – appar med tecken, översättningsappar m.m.

Bokpåsar med böcker på olika språk – samarbete med biblioteket

Tvåspråkiga pedagoger – en viktig resurs med stora möjligheter till stöd för de barn som behöver det. Möjlighet till pedagogbyte (en pedagog som talar samma språk som ett barn som behöver stöd kan för en dag byta plats med annan pedagog) där pedagogen både kan tolka, finnas till hands i olika aktiviteter, läsa böcker m.m.

Språk som talas av våra pedagoger:

Svenska	Polska	Persiska	Franska
Serbiska	Dari	Urdu	Tigrinja
Grekiska	Ungerska	Turkiska	Sorani
Kurmanji	Finska	Ryska	Spanska
Engelska	Arabiska	Hindi	Punjabi
Italienska	Kroatiska	Norska	Bulgariska
Swahili	Tadjikiska	Uzbekiska	

SAMARBETE FÖRSKOLA – HEM

I arbetet med de flerspråkiga barnen är samarbetet med vårdnadshavarna mycket viktigt. Ett rikt modersmål ger bättre förutsättningar för ett utvecklat svenskt språk.

I samband med utvecklingssamtalet närmast barnets 2-årsdag och 4-årsdag gör pedagog och vårdnadshavare tillsammans en kartläggning över hur och när barnet talar modersmål respektive svenska. Syftet är att skapa ett underlag för dialog kring

- vilka språk barnet har kontakt med i olika situationer
- prata om vikten av samtal, dialog, högläsning, sagoberättande även i hemmet
- vilka språkstimulerande aktiviteter som är relevanta – både för det enskilda barnet och för gruppen.

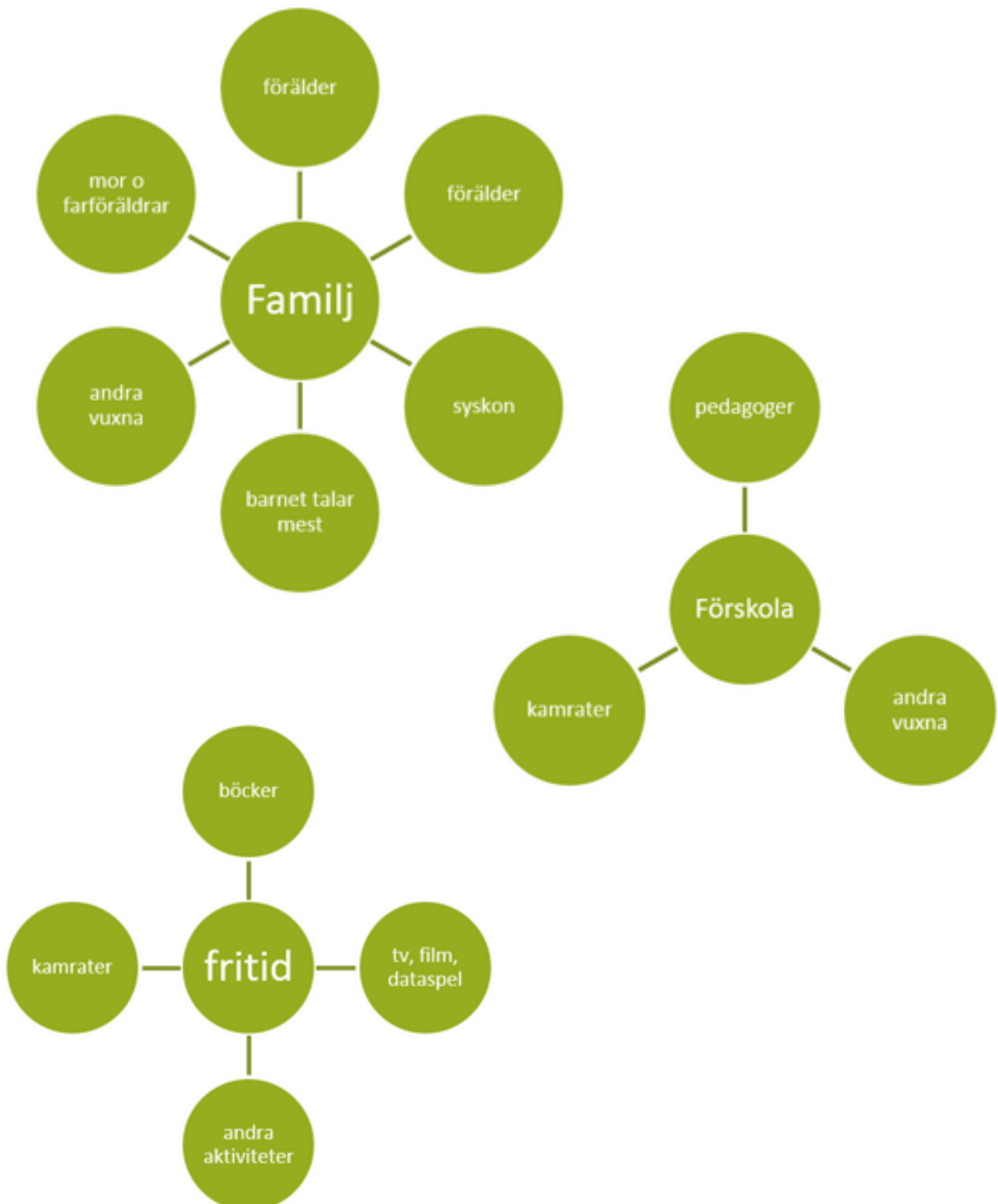
Kartläggningen finner du sist i detta dokument samt som bilaga 3.

Prioriterade områden 2022-23

- Att utveckla vår lärmiljö, bland annat med fokus på barnens språkutveckling. Som utgångspunkt har föreläsningar och litteraturläsning skett, bl a:
 - **Föreläsning med Mimmi Adolfsson "Hållbara lärmiljöer"**
 - **Föreläsning med Katinka Vikingsen "Rum för lärande"**
 - **Föreläsning med Emilia Larsson Samoladas och Moa Bäversten, "Språkrika lärmiljöer med plats för lek"**
 - **Litteraturstudier: Samtliga har läst antingen "Rum för lärande" eller "Språkrika lärmiljöer för förskolans yngsta" (alla har gjort skriftliga reflektioner och workshop kring boken sker i juni-23)**

Kartläggning

Förslag på frågor:

Familjen:

- Vilka språk talas i familjen? (syskon, föräldrar, mor/farföräldrar)
- Vilket språk talar barnet mest?
- Talar barnet sitt modersmål med andra vuxna?
- När började barnet tala modersmålet?
- När började barnet tala svenska?

Fritid:

- Tittar barnet på tv/dvd och spelar dataspel på sitt modersmålspråk?
- Talar barnet sitt modersmål på fritiden med sina kamrater?
- Använder barnet sitt modersmål i andra aktiviteter på sin fritid?
- Läser ni böcker på barnets modersmål?

Sammanfattning

Datum:
Barnets namn:
Barnets modersmål:
Närvarande:
Ansvarig:
Analys av kartläggningen: Modersmål: Svenska:
Mål:
Metoder och förhållningssätt hos pedagogerna för att uppnå målet:

